

בש"פ 2122/23 - חאג' נג'יב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2122/23

לפני:

חאג' נג'יב המבוקש:

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה למתן רשות ערר על החלטת בית המשפט המוחזק בנצח בעמ"ת 21920-03-23 מיום 10.3.2023 שניתנה על ידי השופט ח' סבאג עוז'ד ואסים שחאדיה; עוז'ד זהה עבאס בשם המבוקש:

החלטה

1. לפני בקשה רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המוחזק בנצח בעמ"ת 21920-03-23 בה נדחה עררו של המבוקש על החלטת בית משפט השלום בקריית-শמוֹנוֹה, שהורה להמתין לקבלת תסקير מעצר בעניינו של המבוקש טרם החלטת סופית בבקשתו למעצר עד תום ההליכים. תסקير כאמור הזמן, והדיון בעניינו של המבוקש נקבע ליום 22.3.2023.

רקע והליכים קודמים

2. בכתב האישום שהוגש נגדו יוחסו למבקר עבירות של תקיפה הגורמת חבלה של ממש כלפי בת זוג ואימהים, אשר התרחשו לכואורה ביום 17.2.2023, בעת שהשניים שהו בביתם.

3. לצד כתב האישום, הגישה המשיבה ביום 22.2.2023 בבקשת מעצרו של המבוקש עד ליום ההליכים. ביום 26.2.2023 הורה בית משפט השלום בקרית-শמוֹנוֹה (כב' סגן הנשיא השופט מ' מרגלית; בית משפט השלום בקרית-শמוֹנוֹה יכונה להלן: בית משפט השלום) על מעצרו של המבוקש עד להחלטה אחרת, זאת בשל העבירות החמורה המיויחסות לו, המסתוכנות הנש��פת מכך והחששות שהביעה בת זוגו. עוד ציין בית משפט השלום כי אין מקום בשלב זה

עמוד 1

לשמעו מפקחים לעניין חלופת מעצר, וכי יש לקבל תסקير מעצר לבחינת מסוכנות המבוקש לפני ביטחון חלופה. דין
ההמשך נקבע ליום 14.3.2023.

4. על החלטה זו הגיע המבוקש עיר (להלן: העיר הראשית) לבית המשפט המחוזי בניצרת (בית המשפט המחוזי
בניצרת יכונה להלן: בית המשפט המחוזי). ביום 1.3.2023 החליט בית המשפט המחוזי (כב' השופט א' קולה) לקבל את
העיר הראשית, אך שהתיק יוחזר לבית משפט השלום במטרה לקבוע מועד מוקדם ככל הנitin על מנת להתרשם
מהמפיקחים המוצעים במסגרת חלופת המעצר, ולגבש החלטה האם יש בהם בכך לאין את מסוכנות המבוקש בהתאם.

ההילך דין

5. בית משפט השלום שמע את המפיקחים המוצעים ואת טענות הצדדים, וקבע ביום 9.3.2023 כי יש להמתין
לקבלת תסקיר מעצר בעניינו של המבוקש לפני שיקבל החלטה סופית בבקשתם למעצר עד תום ההליכים. זאת,
בהתחשב בעבורות החמורות המיוחסות למבקר, בהינתן החשש של המתלוונת ממנו, וחזקת המסוכנות הסטטוטורית
בעניינו. כמו כן, שקל בית משפט השלום אפשרות פיקוח אלקטронני, אך קבע כי אין במקרה טעם חריגים
המצדיקים מעצר בפיקוח בעבורות של אלימות במשפחה לפני התקבלת תסקיר מעצר. בשל כך הוזמן תסקיר מעצר
בעניינו של המבוקש, ונקבע דין ליום 22.3.2023.

6. המבוקש הגיע עיר גם על החלטה זו של בית משפט השלום (להלן: העיר השני). ביום 10.3.2023 הורה בית
המשפט המחוזי (כב' השופט ח' סבאג) למחוק את העיר. ההחלטה זו ניתנה ללא נוכחות הצדדים. בית המשפט המחוזי
nimak החלטתו בכך שהמקרה דין אינו מעלה נסיבות חריגות המצדיקות הידרשות של בית המשפט לדין עיר על
ההחלטה בגין מעצר. זאת, בשים לב שהמדובר בהחלטה המפנה את המבוקש לקבלת תסקיר שירות המבחן
ואינה מסיימת את הדיון בבקשתם למעצר עד תום ההליכים.

בית המשפט המחוזי מצא כי בדיון קבע בית משפט השלום שיש להמתין עד לקבלת התסקיר, בהתאם על כך
שמדבר בעבורות של אלימות במשפחה המקומות חזקת מסוכנות סטטוטורית; ובשל החשש שהעלתה המתלוונת. כמו
כן, קבע בית המשפט המחוזי כי בהתחשב בתאריך שנקבע להמשך הדיון, לא מדובר בפרק זמן ארוך מצדיק דין
בעיר.

על ההחלטה זו הוגשה בקשה רשות העיר שלפני.

טענות המבוקש

7. בבקשתו עותר המבוקש לעיר על ההחלטה בית המשפט המחוזי מיום 10.3.2023 ולהורות על קיום דין עיר בעיר
השני, או לחילופין להורות לבית משפט כמה לקיים דין לגופו של עניין בעיר זה.

8. לטענת המבוקש, עניינו מעלה שתי שאלות משפטיות החורגות מעניינו האישי, ובשל כך יש להיענות לבקשת

השאלה הראשונה נוגעת לסעיף 57(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכיות אכיפה – מעצרם), התשנ"ז-1996 (להלן: החוק) לפיו דין לפי סעיף 53 לחוק, דהינו דין בערר על החלטה בעניין הנוגע למעצר, יתקיים בנסיבות הצדדים. לטענת המבקש, מחייבת העරר, מבלתי לקיים דין לגופו של עניין בנסיבות הצדדים, נעשה בנגד להוראת החוק.

השאלה השנייה נוגעת לקיומה של זכות ערר על החלטת בגיןם בהליך מעצר. לטענתו, סעיף 53 לחוק וכן פסיקת בית משפט זה תומכים בקיומה של זכות ערר כגון דא, אף במקרה בו מדובר בהחלטה המפנה את המבקש לשירותו המבחן לקבלת תסקירות.

דין והכרעה

9. לאחר שיענית בבקשת ובנספחיה הגעתו לכל מסקנה כי דינה להידוחת, אף מבלתי להידרש לתשובה המשיבה.

10. הלהקה היא כי רשות לעורר ב"גלאול שלישי" לפי סעיף 53(א1) לחוק תינתן במסורת, והוא שמורה אך לקרים חריגים. מדובר במקרים בהם מתעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית החורגת מעניינים של הצדדים להילך; או כאשר מתעורר חשש לא-צדק חמור או עיוות דין (ראו, מיין רבים: בש"פ 944/23 רفال דהן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.2.2023) (להלן: עניין דהן)). כפי שיפורט להלן, הבקשה שבפני אינה נמנית עם אותם מקרים חריגים המצדיקים מתן רשות ערר בגלאול שלישי, ועל כן דינה להידוחת.

עריכת דין בנסיבות הצדדים גם בעת מחיקה על הסוף

11. המבקש טען כי היה על בית המשפט המחויז לקיים דין בערר בנסיבות הצדדים, וזאת אף אם בית המשפט שלערעור היה סבור כי יש למחוק את הערר. סעיף 53(א) לחוק קובע כי עוצר או משוחרר בערובה רשאי לעורר על החלטת בית משפט בגין למעצר וಛזרו. במקרה קבוע סעיף 57(א) לחוק כי דין לפי סעיפים 43, 52, 53 ו-58, יהיה בפני המשוחרר בערובה או סניגורו, בפני עצור, ובפני תובע. משילוב הטעיפים נובע אם כן לכוארה כי יש לקיים דין בערר על החלטת בית משפט בגין למעצר בפני העוצר והתובע – הינו במסגרת דין פרונטלי.

השאלה הראשונה שאותה יש לבחון אם כן, היא האם דין בערר על ההחלטה בית משפט בגין למעצר, כולל גם מקרה בו מחליט בית המשפט למחוק את הערר על הסוף; או שמא במקרה זה של מחיקה על הסוף – רשאי בית המשפט שלערעור למחוק את הערר גם ללא לקיים דין פרונטלי.

אכן, בהלכה הפסוקה יש בסיס לעמדה לפיה נדרש דין בגין בנסיבות הצדדים בערר גם במקרה בו מוגש ערר על החלטת בגיןם וגם כאשר בית המשפט סבור כי יש למחוק אותו על הסוף. כך למשל, בש"פ 6332/12 פלונית נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-13 (29.8.2012) עמד בית המשפט (השופט ח' מלצר) על חשיבות ההגנה על זכויות עוצר במטרה להבטיח הлик הוגן. בהחלטתו, מצבע בית המשפט על כך שהתיקון לחוק, שנעשה בשנת 2011, הפך הגנה זו למורכבת

במיוחד בכל הקשור להחלטות בית המשפט המחויז אשר התקבלו בעררים.

יחד עם זאת, ישן בהלכה הפסוקה גם עמדות אחרות, שלפיهن בית המשפט שלערעור רשאי לדחות את הערר אף לא קיומ דין (ראו: בש"פ 1498/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (24.2.2023)). אינני סבורה כי יש מקום להכריע בשאלת זו במסגרת הערר דן, כפי שאבהיר – קיומם של חילוקי דעתות בנוגע זה בשילוב עם יתר הנסיבות מביא למסקנה לפיה אין מקום להיעתר לבקשה ולתת למבקש רשות לערור.

דין בערר על החלטות בגיןים – ערכאת הערר

12. ערכאת הערעור איננה נוהגת כלל לדון בעררים על החלטות בגיןים במסגרת דין-זום למעצר עד תום ההליכים. הטעם לכך הוא שהערר עשוי להתייחס אם בסופו של דבר במסגרת ההחלטה הסופית תחולט הערכאה הדינית להורות על שחרורו של הנאשם בתנאים כללה או אחרים. משומך בכך, במקרים רבים אין מקום לקיימ דין " בגיןים" בשאלת המעצר, אלא מוטב להמתין להחלטה הסופית של הערכאה הדינית ורק לאחר מכן לקבל החלטה – ככל הדבר אכן ידרש.

יחד עם זאת, במקרים מסוימים יכול בית המשפט לדון ואף לקבל עرار גם על החלטת בגיןים, עודטרם התקבלה ההחלטה של בית המשפט דין בעניין ביחס לשאלת האם להורות על שחרורו של הנאשם בתנאים או להורות על מעצרו עד תום ההליכים. כך למשל, עשוי ערכאת הערר לדון בערר כאשר היא סבורה באופן מובהק שאין במקרה ראויות לכואורה הקשורות את הנאשם לאים מסוימים המוחשים לו. במקרה זהה, היא עשוי להורות על שחרורו בתנאים שלא צורך להזדקק למסקירה שירות המבחן.

מקרה אפשרי אחר הוא כאשר ערכאת הערעור סבורה כי אין הכרח בקבלת מסקירה שירות המבחן בעניינו של העורר, וניתן לקבל החלטה לשחררו בתנאים גם ללא מסקירה כזה. ביחס להמתנה למסקירה שירות המבחן בבחינת חלופת מעצר, עמד השופט י' עמית בעניין אל העסם על כך שהדבר יוצר עומס על שירות המבחן, הגורם להתרארכות ההליכים בתיקים בהם יש צורך אמיתי במסקירה. משכך, בית המשפט של מעצר אינו צריך להפנות לשירות המבחן באופן "אוטומטי". הפניה כזו צריכה להיעשות במקרים בהם ישנה חלופת מעצר שעומדת על הפרק, אך בכפוף לבחינה מעמיקה יותר (ראו שם, בפסקה 8).

13. ישנו אם כן במקרים בהם עשוי ערכאת הערעור לסביר כי אין להחזיק את הנאשם במעצר, בודאי כאשר הדבר גוזר עליו ימים ארוכים של המתנה למסקירה שירות המבחן, ולקבל החלטה בערר עודטרם הוגש הדיון בבקשת מעצר עד תום ההליכים. כדי שבית המשפט שלערעור ידרש לערר במקרה כזה, על העורר להראות כי יש טעם חזק שצדיק כי ערכאת הערעור תדוע בעניינו ותשקיים משאבים שיפוטיים נכבדים בשלב בגיןים שזכה (ראו: בש"פ 478/12 פריח אל העסם נ' מדינת ישראל, פסקאות 12-16 (23.1.2012) (להלן: עניין אל העסם)).

14. במקרה שלפני, קבע בית משפט קמא כי בעניינו של העורר לא קיימ טעם מיוחד הצדיק להידרש לערר לגוף כבר בשלב זה. זאת, לאור טיב העבירות שביצע לכואורה – עבירות אלימות במשפחה, המקומות לגישת בית משפט השלום חש הצדיק המתנה למסקירה שירות המבחן, כמו גם לאור חזקת המסוכנות הסטטוטורית (ראו למשל: בש"פ

11/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (27.1.2023). אני סבורה כי אין מקום להתערב בהחלטה זו, שנימוקיה מקובלים עלי.

בית משפט קמא אף נתן משקל לעובדה כי פרק הזמן שנקבע עד לדין בעניינו של המבוקש אינו ארוך במיוחד, ובשל כך אין הצדקה לקיום דין לגופו של עניין בערר – שהוא כאמור עיר על החלטת ביניים. ואכן, המועד בו ניתן החלטה לגופה של בקשה המעצר לאחר קבלת תסקير שירות המבחן הוא קרוב באופן יחסית. גם שיקול זה שבית המשפט קמא הביא אותו בחשבון הוא שיקול רלוונטי, ואף אני סבורה כי במקרה זה, נכון בדרך כלל לאפשר לערכאה הדינונית לסייע את מלאכתה בעניין חלופת המעצר (ראו: בש"פ 4026/15 גazzi חדד ארוזמאיר נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (15.6.2015) (להלן: עניין מזאריב)).

סיכום

15. כפי שהובהר לעיל, השאלה אודות הצורך לקיום דין בנסיבות ההחלטה אודות סילוקו של עיר על הטענה היא שאלה שאין לגבייה, נכון לעת הזו, הנחיה ברורה של ההלכה הפוסקת. לכן, לאור המועד הקרוב של הדיון בעניינו של העורר; ומאחר שבית משפט קמא נדרש במסגרת החלטתו לטענות המבוקש לגוף והכריע בהן, תוך שהביא בחשבון את נסיבות העניין ואת נסיבותיו האישיות של העורר, ותוך ניתוח עמוק של המקירה ושל ההחלטה בית משפט השלום – לא מצאתי לנכון לתת למבוקש רשות לעורר על החלטתו של בית המשפט המחויז ולהורות על קיום דין בפניו.

זאת, מאחר שמדובר הנסיבות שלעיל מביא למסקנה כי אין מדובר במקרה חריג די הצורך על מנת להצדיק עיר ב"גelog שלישי", lagiبي נפסק כי מתן רשות לעורר לא ניתן בנקל (ראו למשל: עניין דהן, פסקה 9; בש"פ 9/19 2785/19 דן יאיר נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (18.4.2019); בש"פ 14/2809 רומן בזק נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.4.2014); בש"פ 12/5455 מרים ابو עדרה נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (11.7.2012); ועוד רבים אחרים). במצבים של "גelog שלישי", בית משפט זה ידרש לעניין וידן בו לגופו במקרים החרגים שבחריגים, לאור העובדה שערצת ערעור כבר דנה בעניין והושקעו משאים שיפוטיים נכבדים בשלב ביניים שכזה.

משכך, הבקשה למתן רשות עיר נדחתה.

ניתנה היום, כ"ב באדר התשפ"ג (15.3.2023).

שופט